

Leki chemiczne vs leki biotechnologiczne

Leki chemiczne

- Uzyskiwane drogą syntezy chemicznej lub chemicznej modyfikacji substancji pochodzenia naturalnego

Leki biotechnologiczne

- Wytwarzane na drodze procesów biotechnologicznych przy użyciu metod inżynierii genetycznej
  - białka rekombinowane,
  - przeciwciała monoklonalne,
  - produkty krwiopochodne,
  - immunologiczne produkty lecznicze,
  - insuliny,
  - interferony,
  - inhibitory TNF, hormon wzrostu

Leki biopodobne

- Leki podobne do zarejestrowanego biologicznego produktu leczniczego – **leku referencyjnego**;
- Stosowane w tej samej dawce i do leczenia tej samej choroby co leki referencyjne, ale nie identyczne i zazwyczaj nie stosowane zamiennie;

Terminologia

UE

- *Similar biological medicinal products*
- *Biosimilars*

USA

- *Follow-on protein products*
- *Follow-on biologics*

Regulacje prawne w UE

Dyrektywy KE

2001/83/EC
2003/63/EC
2004/27/EC

2004

EMA Guidelines

Overarching Guideline
Guideline on Quality Issues
Guidelines on Pre-clinical and Clinical Issues
Product-Class Specific Annexes

Guideline on similar biological medicinal products

Guidelines on similar biological medicinal products containing biotechnology derived proteins as active substance

Guideline on Quality Issues

Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-Derived Therapeutic Proteins
EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Guideline on Pre-clinical and Clinical Issues

Product-Class Specific Annexes - Rh Insulin, Somatropin, rG-CSF, Epoetin, Interferon α , LMWH

General

Specific

Biopodobność z produktem referencyjnym

Badania kliniczne
skuteczność i bezpieczeństwo

PK/PD

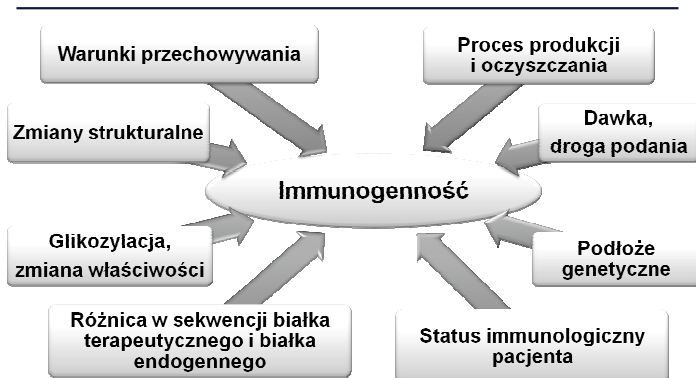
Testy przedkliniczne

Właściwości biologiczne

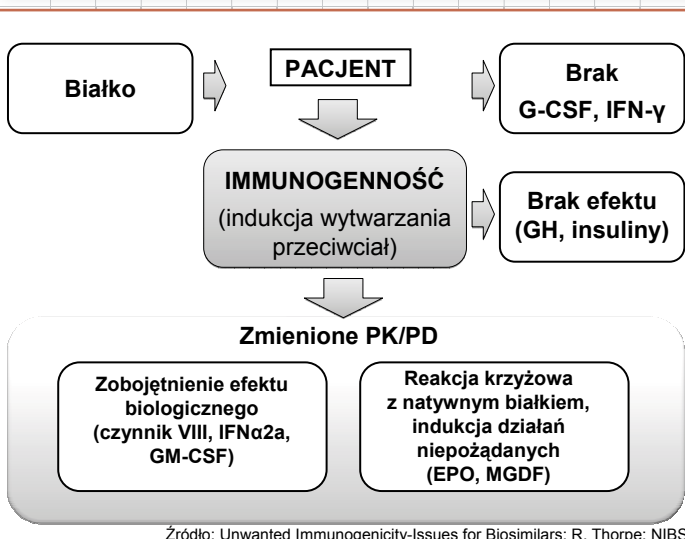
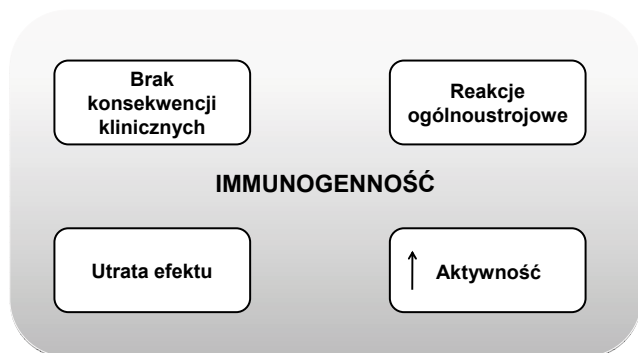
Właściwości fizykochemiczne

Przyczyny immunogenności

Wywoływanie reakcji immunologicznej

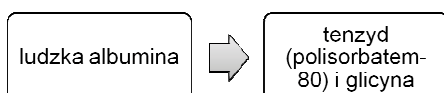

Źródło: Unwanted Immunogenicity-Issues for Biosimilars; R. Thorpe; NIBSC

Problem immunogenności leków biologicznych

- Wykrycie zjawiska immunogenności może trwać wiele lat od wprowadzenia leku do lecznictwa;

Aplazja układu czerwonokrwinkowego (pure red cell aplasia, PRCA);

PRCA następstwem wytworzenia przeciwciał neutralizujących erytropoetynę, reagujących krzyżowo ze wszystkimi erytropoetynami także endogenną erytropoetyną

Immunogenność: częstość i nasilenie objawów

Częstość	Białko terapeutyczne	Konsekwencje
>1/10	anty-TNF α (do 61%)	Utrata skuteczności Reakcja w miejscu wkłucia
	rh FVIII (20%-40%)	Utrata skuteczności
	rh Insulina (~44%)	Brak / utrata skuteczności
1/10-1/100	rh GH (3%-7%)	Brak / zmieniona / utrata skuteczności
	rh G-CSF (3%)	Brak
1/100-1/1000	anti-CD20 (< 1%)	Nieznane
1/1000 – 1/10 000	anti-HER2 (< 0,1%)	Nieznane
<1/10 000	rh EPO	PRCA

Berghout A. Immunogenicity: Impact on the Design of Clinical Trials for Biosimilars; EGA 2007

Produkt	Białko	Wskazanie	% Pacjentów z odp.immunol.
ReFacto	Czynnik VIII	Hemofilia A	30 %
Roferon A	Interferon-alfa	WZW-C	25 %
Pegasys			9 %
Pegintron			1 %
Bataseron	Interferon-beta	Stwardnienie rozsiane	10-45 %
Avonex			
Rebif			
Eprex	Erytropoetna	Anemia	Brak, PRCA - Eprex
Aranesp			
Epogen			
Procrit			
Leukine	GMCSF	Onkologia	2-3 % przeciwciała neutralizujące
Neupogen	GCSF	Onkologia	Brak
Neulasta			
Enbrel	IgFc dla receptora II TNF	RZS	16 %
Proleukin	Interleukina-2	Onkologia	74 %

Źródło: Unwanted Immunogenicity-Issues for Biosimilars; R. Thorpe; NIBSC

Czynniki predysponujące do rozwoju immunogenności

Patient-related	Produkt-related
<ul style="list-style-type: none"> • Współistniejące choroby autoimmunologiczne w wywiadzie • Przewlekłe infekcje • Status odpornościowy, leczenie immunomodulacyjne w wywiadzie • Uwarunkowania genetyczne • Wiek • Wcześniejsza ekspozycja na leki biologiczne	<ul style="list-style-type: none"> • Źródło białka • Postać leku, droga podania • Czas trwania leczenia • Produkcja • Modyfikacje natywnego białka (np. glikozylacja) • Homologiczność strukturalna • Stabilność i produkty rozpadu • Substancje pomocnicze • Profil zanieczyszczeń

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007;

Interakcje z innymi lekami - możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia odpowiedzi immunologicznej na białko terapeutyczne

- Stosowanie leków immunosupresyjnych - zazwyczaj reakcje immunologiczne przeciwko białkom terapeutycznym są zmniejszone;
- Należy wziąć pod uwagę możliwość przedłużonego działania leków o charakterze immunomodulującym, odpowiedź organizmu na białko terapeutyczne zmieniona;
- Jeżeli badania kliniczne są wykonywane w połączeniu z lekami immunosupresyjnymi, konieczne jest przedłożenie danych klinicznych dotyczących profilu immunogenności danej biologicznej substancji czynnej w stosowanej monoterapii.

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007; EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Ryzyko wystąpienia odpowiedzi immunologicznej; dawka, czas i droga podania

- SC ↑
- IM ↑
- IV ↓
- Lokalnie ↓
- Długotrwała ekspozycja ↑
- Glikozylowane białka ↑

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007; EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Im większe jest potencjalne ryzyko wywołania immunogenności w odpowiedzi na dany lek biologiczny tym bardziej zastrzone wymagania związane z metodyką badań klinicznych

Wybór odpowiedniej strategii analitycznej koniecznej do oceny immunogenności białek terapeutycznych

- Metody *in-vitro* – pomiar stężenia przeciwciał:
  - *binding assays* - w celu wykrycia przeciwciał
  - *functional assays* – w celu określenia ewentualnego wpływu na aktywność produktu leczniczego (np. przeciwciała neutralizujące)

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007; EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Badanie immunogenności leków biopodobnych

- Ocena immunogenności powinna być elementem badań klinicznych oceniających skuteczność i bezpieczeństwo terapii;
- Metodyka badań klinicznych - wykazanie biorównoważności w aspekcie immunogenności produktu referencyjnego i badanego;
- Badania należy przeprowadzić na wystarczająco licznych grupach pacjentów.

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007; EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Dobór pacjentów do badań

- Kryteria włączenia powinny być spójne z charakterystyką populacji docelowej kwalifikującej się do leczenia danym terapeutycznym w praktyce klinicznej;
- Ocena immunogenności w populacji pacjentów nie leczonych wcześniej daną substancją czynną;
- Ocena immunogenności u dzieci powinna być przeprowadzona oddzielnie;
- Należy zaplanować odpowiednio długi *washout period* w celu wyeliminowania wpływu wcześniejszego leczenia mogącego potencjalnie zmodyfikować odpowiedź immunologiczną organizmu

Źródło: Guideline on Immunogenicity Assessment of Biotechnology-derived Therapeutic Proteins; CHMP; 2007; EMEA/CHMP/BMWP/14327/2006

Ocena immunogenności

Produkt	Ocena skuteczności	Ocena bezpieczeństwa i immunogenności
EPO	3 mies. – badania porównawcze; 6 mies. - faza podtrzymania	≥ 300 pacjentów ≥ 12 mies.
HGH	6-12 mies.	≥ 12 mies.
GCSF	Nieokreślone	6 mies. + <i>follow-up</i>
Insulina	Brak jeżeli wykazana biopodobność PK i PD	12 mies.

Źródło: Recent Regulatory and Development Issues on Biosimilars; LG Life Sciences, 2007

Immunogenność - wyzwania

- Odpowiedź immunologiczna w badaniach przedklinicznych nie koresponduje z wynikami uzyskanymi w ramach praktyki klinicznej;
- Wiele dostępnych metod analitycznych – żadna nie jest idealna;
- Wczesne przeciwciała często trudne do wykrycia;
- Kliniczny wpływ odpowiedzi immunologicznej może być różny: od braku efektu do całkowitej neutralizacji endogennego odpowiednika